

Riigikogus menetletavate eelnõude normitehnika eeskiri

1. peatükk ÜLDSÄTTED (PÕHIMÕISTED)

1. Riigikogu menetlusse esitatavad eelnõud

Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele ja Riigikogu kodukorra seadusele võib Riigikogu menetlusse esitada:

- 1) seaduseelnõu, sealhulgas riigieelarve ja lisaeelarve eelnõu;
- 2) Riigikogu otsuse eelnõu;
- 3) Riigikogu avalduse eelnõu;
- 4) Riigikogu pöördumise eelnõu;
- 5) Riigikogu deklaratsiooni eelnõu.

2. Seadus

Seadus on rahvahääletusel või Riigikogus vastuvõetud õigustloov akt (õiguse üldakt). Seadus sisaldab üldisi õigusnorme, see tähendab üldkohustuslikke reegleid, mis sätestavad õigusi ja kohustusi konkreetselt piiritlemata isikute hulgal.

3. Riigikogu otsus

Riigikogu otsus on seaduse rakendamiseks või mõnes olulise tähtsusega riiklikus küsimuses vastuvõetud õiguse üksikakt. Riigikogu otsus ei sisalda üldisi õigusnorme. Erandiks võib olla Riigikogu kodu- või töökorra küsimust reguleeriv otsus, mis sisaldab seadusest tulenevaid nõudeid. Riigikogu võib otsuse vastu võtta Eesti Vabariigi põhiseaduse, Riigikogu kodukorra seaduse või muu seadusega ettenähtud juhtudel või omal algatusel.

4. Riigikogu avaldus, deklaratsioon ja pöördumine

Riigikogu avaldus, deklaratsioon ja pöördumine on Riigikogu poliitilist tahet väljendavad aktid, mis ei sisalda üldisi ega üksikuid õigusnorme ega ole seega õigusaktid.

2. peatükk NÕUDED SEADUSEELNÕULE

1. jagu Põhinõuded seaduseelnõule

5. Seaduseelnõu koostamise vajadus

Seaduseelnõu koostatakse samaliigiliste ühiskonnasuhete õiguslikuks reguleerimiseks, kui nende suhete õiguslik regulatsioon kas puudub üldse või ei ole piisav.

6. Seaduseelnõu ülimuslikele aktidele vastavuse nõue

(1) Seaduseelnõu peab olema kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega, rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ja normidega, Riigikogu ratifitseeritud kehtivate välislepingutega ning Euroopa Liidu õigusega.

(2) Põhiseaduslike seaduste valdkonda kuuluvaid küsimusi võib reguleerida või muuta vaid põhiseaduslike seaduste või nende muutmise seaduste eelnõude algatamise kaudu. Käesolevas eeskirjas loetakse põhiseaduslikeks seadusteks Eesti Vabariigi põhiseaduse § 104 lõikes 2 nimetatud seadusi, kõiki muid seadusi loetakse lihtseadusteks.

7. Seaduseelnõu kehtivast õigusest erinemise võimalus

Seaduseelnõu või selle säte võib olla vastuolus kehtiva seaduse niisuguse sättega või kogu kehtiva seadusega, mida eelnõu seadusena vastuvõtmise korral kas muudetakse või mis tunnistatakse kehtetuks. Käesoleva punkti tähenduses ei loeta vastuoluks üld- ja erisätte olemusest tingitud erinevusi.

8. Seaduseelnõuga isiku õigustele ja vabadustele piirangute sätestamine

Seaduseelnõus sätestatavad piirangud isikute õigustele ja vabadustele peavad olema vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Piirang peab olema asjakohane ja proportsionaalne eesmärgiga, mida eelnõu avalikes huvides taotleb.

9. Põhiseaduslike institutsioonide ja kohalike omavalitsuste pädevuse ning enesekorraldamisõiguse arvestamine

(1) Seaduseelnõus põhiseaduslikele institutsioonidele ja kohalikule omavalitsusele pandavad funktsioonid peavad lähtuma nende institutsioonide pädevusest ning arvestama nende institutsioonide toimimisel legaalsuse, võimude lahususe ja kohalike omavalitsuste autonoomia printsiipe.

(2) Põhiseadusliku institutsiooni tegevuse ja korralduse reguleerimisel tuleb arvestada selle institutsiooni enesekorraldamisõigust.

10. Seaduseelnõu ammendavus ja üksikasjalikkus

Seaduseelnõu väljatöötamisel tuleb reguleerida kõiki valdkonna õigussuhteid võimalikult ammendavalt ja seaduse vahetu kohaldatavuse huvides piisavalt üksikasjalikult.

11. Eelnõu seadusena rakendamise rahaline tagamine

(1) Seaduseelnõu normid peavad võimaldama taotletava eesmärgi saavutamist ja eelnõu seadusena rakendamist optimaalsete kulutustega. Riigile või kohalikule omavalitsusele täiendavate kulude sätestamisel või vajadusel nende tulused vähendada tuleb eelnõu koostamisel kavandada nimetatud täiendavate kulude või saamata jäävate tulude katteallikad.

(2) Eelarveaasta kestel uusi kulutusi nõudva või tulude vähenemist põhjustava seaduseelnõuga koos kas algatatakse seaduseelnõu riigieelarve vastavaks muutmiseks (kus ei tohi taotleda riigieelarve nende kulude kustutamist või vähendamist, mis on

ette nähtud muude seadustega) või esitatakse Riigikogu otsuse eelnõu Vabariigi Valitsusele ettepaneku tegemiseks alгатada lisaeelarve eelnõu.

11¹. Seaduseelnõu üldsäted

(1) Seaduseelnõu üldsätted hõlmavad norme, mis sisaldavad seaduse reguleerimisala ning seaduseelnõus käsitletavate õigusinstituutide üldisi sätteid.

(2) Reguleerimisala esitatakse seaduseelnõu esimeses paragrahvis. Reguleerimisala sättes loetletakse seaduseelnõus käsitletavat õigusinstituutid või nimetatakse reguleeritava valdkond. Seaduse reguleerimisala sätet ei ole vaja esitada, kui seaduseelnõu pealkiri avab piisavalt eelnõu reguleerimisala ning seda ei ole vaja täpsustada.

(3) Paragrahvide rühmitamise korral eelnõu eri struktuuriosadesse esitatakse seaduseelnõu üldsätted eelnõu esimeses peatükis või esimeses osas, kui osa ei jagune peatükkideks. Käesoleva eeskirja punkti 30 lõikes 3 nimetatud tekstiosade üldsätted esitatakse tekstiosa esimeses alamjaotises.

(4) Seaduseelnõu üldsätetes võib viidata Euroopa Liidu õigusele, kui viide on seaduse reguleerimiseseme seisukohast olulise tähtsusega ning laieneb kogu seaduse reguleerimisalale.

12. Ettekirjutavad ja järgimist tagavad normid

Seaduseelnõu peab sisaldama nii vajalikke ettekirjutusi sätestavaid kui üldjuhul ka nende järgimist tagavaid norme. Tagavates sätetes fikseeritakse ettekirjutavaid norme täitma stimuleerivad, riiklikult kohaldatavad finants-majanduslikud või sotsiaalsed meetmed, vajaduse korral aga ka ettekirjutuste rikkumise eest vastutust (s.o riikliku sunnivahendi kasutamist) sätestavad normid.

13. Menetlusnormid

Seaduseelnõus kohtu- või haldusmenetlust käsitlevate normide sõnastamisel tuleb lähtuda vastavalt kas kohtu- või haldusmenetluse seadustest ja sätestada kehtestatava menetluse erisused, võrreldes nimetatud seadustega.

14. Volitusnormid

(1) Seaduseelnõus võib olla volitusnorm, millega antakse õigus või pannakse kohustus kehtestada seaduse või seaduse ja Euroopa Liidu õigusakti rakendamiseks kas Vabariigi Valitsuse või valla- või linnavolikogu määrus. Kui määrusega tuleb reguleerida vaid mõne ministeeriumi valitsemisala, sisemist töökorraldust või asjaajamist, võib seaduseelnõu volitusnormis ette näha asjaomase ministri määruse kehtestamise.

(2) Volitusnormis võib Vabariigi Valitsusele anda otsustamisõiguse, kas määruse kehtestamine ministrile edasi volitada, ning valla- või linnavolikogule otsustamisõiguse, kas määruse andmine valla- või linnavalitsusele edasi volitada (välja arvatud küsimustes, mis on seadusega antud volikogu ainupädevusse).

(3) Volitusnorm peab esitama volituse sisu ja ulatuse, see tähendab kindlaks määrama küsimused, milles tuleb kehtestatava seaduse sätteid täpsustada või kehtestada nende rakendamiseks vajalik kord. Üldjuhul on sobimatu selline volitusnorm, millega antakse volitatavale üldvolitus reguleerida mingit suhete valdkonda tervikuna.

15. Vald-konnad, milles seadusandja ainupädevuse tõttu volitusnorme ei anta
Volitusnorm ei tohi sisaldada volitust reguleerida valdkonda, mida Eesti Vabariigi põhiseaduse kohaselt saab reguleerida üksnes seadusega. Volitusnormis ei tohi volitada kehtestama:

- 1) põhiõiguste ja -vabaduste kitsendamise tingimusi ning juhtusid;
- 2) riigi territooriumi haldusjaotuse, kodakondsuse saamise, rahvahääletuse korraldamise või rahvusvähemuste kultuurautonoomia aluseid;
- 3) Vabariigi Presidendi, Riigikogu ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste korda ning nende organite ja Vabariigi Valitsuse, Riigikontrolli, Eesti Panga ja õiguskantsleri võimkonda või ametihüvesid reguleerivaid sätteid;
- 4) rahanduse, riigieelarve, riigi välis- ja siselaenude ning varaliste kohustuste aluseid, samuti riiklike maksude, aktsiiside, lõivude, koormiste, trahvide, sunnirahade, maksuintresside ja viiviste määrasid ning sundkindlustuse makseid ja nende rakendamise tingimusi;
- 5) karistusi, kohtulikku vastutust, kohtukorraldust ja -menetluskorda reguleerivaid sätteid;
- 6) riigikaitse ja välissuhtlemise aluseid;
- 7) riiklikke kohustusi kohalikule omavalitsusele;
- 8) muid riigielu olulisi küsimusi reguleerivaid sätteid, mida Eesti Vabariigi põhiseaduse kohaselt tuleb reguleerida üksnes seadusega.

16. Rakendussätted

(1) Seaduseelnõu lõpus esitatakse rakendussätetena:

- 1) normid, mis sisaldavad selle seaduse sätete rakendamise erisusi ja täpsustusi. Vald-konna senise õigusliku regulatsiooni muutumise korral võib rakendussätetes ette näha ka ajutised, kindlal tähtajal kehtivad üleminekusätted seniselt õiguslikult regulatsioonilt uuele üleminekuks;
 - 2) vajaduse korral (tulenevalt käesoleva eeskirja punktist 7) normid, millega muudetakse või tunnistatakse kehtetuks reguleeritava valdkonnaga seonduvaid seadusi;
 - 3) jõustumisnorm.
- (2) Erandjuhul, kui õigusliku regulatsiooni ulatusliku muutumise tõttu tekib eelnõu seadusena kohaldamiseks vajadus kehtestada arvukaid rakendussätteid, võib need koondada eraldi seaduseelnõuks.

17. Jõustumisnormi vormistamine. Seadusele tagasiulatuva jõu andmise võimalus

- (1) Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele ja Riigi Teataja seadusele jõustub seadus (välja arvatud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus) 10. päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, kui seaduses eneses ei sätestata teist tähtpäeva.
- (2) Kui soovitakse ette näha käesoleva punkti lõikes 1 sätestatust erinev jõustumistähtpäev, määratakse see eelnõu viimases paragrahvis, lähtudes järgmistest printsiipidest:
 - 1) eelnõus ei sätestata seaduse jõustumist enne tema Riigi Teatajas avaldamisele järgnevat päeva. Erandina jõustatakse amnestiaseadus Vabariigi Presidendi poolt väljakuulutamise päeval;

2) seaduse mõnele sättele võib vajaduse korral määrata seaduse jõustumise üldisest tähtpäevast erineva jõustumisaja, mis esitatakse jõustumisparagrahvi eri lõikes või lõigetes;

3) veel jõustumata seaduse muutmise seaduse jõustumise tähtpäev ei või olla varasem muudetava seaduse jõustumise tähtpäevast;

4) seaduses sätestatud uute normidega tutvumiseks (eriti isikute õiguste ja kohustuste muutmisel) ning vajalikuks korralduslikuks ja halduslikuks eeltööks, sealhulgas rakendusaktide kehtestamiseks, jäetakse eelnõu jõustumisnormis piisavalt aega, arvestades ka seaduse rakendamiseks piisavate vahendite olemasolu või võimalust saada neid järgmisel eelarveaastal või järgmistel eelarveaastatel.

(3) Üldjuhul jõustub seaduse volitusnorm 10. päeval pärast seaduse Riigi Teatajas avaldamist, sõltumata seaduse ülejäänud sätete jõustumise ajast. Kui volitusnormi jõustumine soovitakse ette näha muul tähtpäeval, tuleb seaduseelnõus sätestada volitusnormi jõustumise tähtpäev. Volitusnormi alusel antav rakendusakt ei jõustu enne seaduse jõustumist, kui seaduses endas ei sätestata teisiti.

(4) Seadusele või selle sättele võib tagasiulatuva jõu anda üksnes põhjendatud vajaduse korral, kui see toob kehtiva õiguse normidega võrreldes kaasa isiku õiguste laienemise, vabaduste suurenemise, kohustuste või vastutuse vähenemise. Kui eelnõuga kavandatakse kõrvaldada teo karistatavus või kergendada karistust, sätestatakse jõustumisnormis seaduse tagasiulatuva kohaldamine. Tagasiulatuvalt kohaldatavad sätted on keelatud, kui need tooksid kaasa isiku kohustuste või vastutuse suurenemise, õiguste või vabaduste vähenemise või muu negatiivse tagajärje.

2. jagu

Seaduseelnõu keel, vormistus ja ülesehitus

18. Arusaadavus ja õigekeelsus

(1) Seaduseelnõu peab selgesõnaliselt ja ühemõtteliselt väljendama, kuidas selle eelnõu seadusena jõustumine muudaks isikute õigusi ja kohustusi.

(2) Eelnõu peab vastama eesti kirjakeele normidele.

19. Stiil ja vorminõuded

(1) Õigusnormid peavad seaduseelnõus olema sõnastatud lakooniliselt, kuid siiski ammendavalt, täpselt ja üheselt mõistetavalt. Normides on lubamatud kordused, liigsõnalisus, teoretiseerimine ning deklaratiivsus. Eelnõus ei kasutata kirjanduslikke, emotsionaalseid, isikupäraseid või rahvalikke väljendeid, võrrandeid ega valemideid (välja arvatud üldmõistetavad valemid).

(2) Seaduse kohaldamiseks vajalike dokumentide vormid, kaardid, kavandid, skeemid, tabelid, näidised või muud sama laadi materjalid vormistatakse seaduseelnõu osaks olevate lisadena, kui nende kehtestamiseks ei anta volitusnorme. Kui seaduseelnõul on mitu lisa, siis need nummerdatakse. Erandina võib iga-aastase riigieelarve vormistamisel kasutada tabelleid seaduseelnõu tekstis.

(3) Eelnõu sõnastamisel kasutatakse umbisikulise tegumoe kindlat kõneviisi. Erandiks on välislepingute ratifitseerimise (või denonsseerimise) eelnõud, kus on lubatav dategevusnime kasutamine.

(4) Eelnõus eelistatakse ainsuslikke vorme, välja arvatud juhul, kui ainsuse ja mitmuse eristamine omab õiguslikku tähendust.

20. Terminite ja võõrsõnade kasutamine

(1) Seaduseelnõus kasutatakse kehtivas õiguses ja vastavas valdkonnas tuntud ning enamlevinuid termineid. Erandina võidakse terminina kasutusele võtta mõni üldkeele sõna tavalisest erinevas tähenduses.

(2) Kehtivas õiguses tundmatuid termineid võib kasutada:

1) valdkonna esmasel reguleerimisel;

2) valdkonna uuesti reguleerimisel, kui uus termin vastab paremini käesoleva eeskirja punktis 18 esitatud eelnõu arusaadavuse nõuetele.

(3) Võõrsõnu võib kasutada üksnes juhul, kui nende kasutus on eesti keeles levinud või kui sõnal puudub eesti keeles algupärane vaste.

21. Mõiste määratlemine (legaaldefiniitsioon)

(1) Ühest või mitmest sõnast koosnev mõiste määratletakse seaduseelnõus legaaldefiniitsioonina, kui:

1) eelnõu on reguleeritava valdkonna (õigusinstituudi) mõisteid sisaldav üldakt ning mõistel on antud valdkonna seisukohalt oluline juriidiline tähtsus või

2) mõistet kasutatakse tavalisest või õigusaktides seni sätestatust erinevas tähenduses või

3) mõistet on võimalik mitmeti tõlgendada või kui tal ongi mitu tähendust või

4) mõiste on väljendatud terminiga, mille kasutus pole eesti keeles üldlevinud.

(1¹) Euroopa Liidu õigusega seonduvas seaduseelnõus kasutatavad mõisted peavad olema kooskõlas Euroopa Liidu õiguses kasutusel olevate mõistetega ning eelnõus neid üldjuhul enam ei määratleta.

(2) Mõiste määratletakse selle põhitunnuste või mõistega hõlmatud subjektide, objektide või nähtuste loetelu kaudu või vähelevinud sõna selgitusena. Üht ja sama terminit kasutatakse eelnõus vaid ühe ja sama mõiste tähistamiseks.

(3) Mõiste määratletakse kas esmakordsel kasutamisel eelnõu struktuuriosas, kuhu on koondatud mõistega seonduvad sätted, või kui mõistet kasutatakse kogu eelnõu tekstis, siis eelnõu üldsätetes.

(4) Kui mõistet kasutatakse õigusaktides seni sätestatust erineva tähendusega, lisatakse legaaldefiniitsiooni väljend "käesoleva seaduse tähenduses". Seda väljendit ei lisata käesoleva punkti lõike 1 alapunktis 1 nimetatud seaduseelnõusse.

22. Lühendite ja tähiste kasutamine

(1) Seaduseelnõu tekstis üldjuhul ei kasutata lühendeid ega tähiseid (välja arvatud paragrahvitähis – §). Üksnes enam kui kahele sättele üheaegse viitamise vajadusel võib viites kasutada paragrahvi lõike tähistamiseks lühendit "lg" ja paragrahvi punkti tähistamiseks lühendit "p". Euroopa Liidu õigusakti enam kui kahele sättele viitamisel võib kasutada artikli tähistamiseks lühendit „art”, lõike tähistamiseks lühendit „lg”, punkti tähistamiseks lühendit „p” ja alapunkti tähistamiseks lühendit „alap”.

(2) Eelnõu tekstis kirjutatakse sõna "paragrahv" välja ainult kas lause esimese sõnana või juhul, kui sellele ei järgne numbrit. Kõigil muudel juhtudel tarvitatakse paragrahvitähist, millele vajadusel lisatakse sobiv käändelõpp. Ainsuse omastavas ja osastavas käändes türevokaali ei lisata.

(3) Erandjuhul võib kasutada üksnes üldtuntud ja ametlikke või seadustes sätestatud sõna-, mõiste- ja nimelühendeid. Pika sõnaühendi kordamise vältimiseks kirjutatakse see eelnõu tekstis esmakordselt täielikult, märkides sulgudes selle edaspidi kasutatava lühendi.

23. Seaduseelnõu rekvisiidid

(1) Seaduseelnõu rekvisiidid on:

1) märged "EELNÕU" seaduseelnõu esimese lehekülje paremas ülanurgas;

2) seaduse pealkiri;

3) eelnõu teksti lõpus vastuvõetava seaduse allkirjastamiseks Riigikogu esimehe ametinimetuse ning ees- ja perekonnanimi;

4) seaduse vastuvõtmise koha ja kuupäeva märged;

5) märged eelnõu algataja(te) ja algatamise kuupäeva kohta koos algataja (või tema volitatud esindaja) allkirjaga.

(2) Eelnõu tekstile lisatakse Riigikogus menetlemise käigus Riigikogu kodukorra seadusest tulenevad rekvisiidid.

24. Seaduseelnõu pealkiri

(1) Seaduseelnõu pealkiri väljendab võimalikult lühikeses üldistavas sõnastuses eelnõu reguleerimisala.

(2) Seaduseelnõu pealkiri lõpeb nimetavas käändes sõnaga "seadus" või "seadustik". Eelnõu võib nimetada seadustiku eelnõuks, kui eelnõuga reguleeritakse tervet õigusharu (s.o samaliigilisi ühiskonnasuhteid käsitlevate õigusnormide kogumit) või suuremat osa ühe õigusharu instituutidest.

25. Eelnõu paragrahvide sõnastamine

(1) Õigusnormid sõnastatakse seaduseelnõus paragrahvidena. Paragrahv sõnastatakse ühe või mitme lausega, milles väljendatakse selle sisuks olev norm – see on käsk, keeld, isikule antav õigus või kohustus või sanktsioon ettekirjutuse täitmata jätmise eest.

(2) Paragrahvide järjestamisel peetakse silmas, et ulatuslikuma reguleerimisalaga paragrahvi täpsustavad või sellest erandeid kehtestavad paragrahvid järjestatakse esimese järele.

(3) Kui eelnõu koosneb ainult vähestest, tihedalt seotud õigusnormidest, võib nende paragrahvina sõnastamisest loobuda.

26. Paragrahvide numeratsioon ja pealkirjastamine

(1) Paragrahvid nummerdatakse kogu eelnõu läbivalt araabia numbritega alates number ühest.

(2) Paragrahvile antakse sisu iseloomustav lühike pealkiri nimetavas käändes.

27. Paragrahvi lõiked

(1) Paragrahvi võib jagada lõigeteks, mille tekst algab uue lausena taandrealtil.

(2) Paragrahvi lõiked nummerdatakse, asetades paragrahvi läbivalt iga lõike ette kahe ümarsulu vahele araabia numbriga tähistatud järjekorranumbri.

(3) Lõiked sõnastatakse lakooniliselt. Mahukatest lõigetest hoidutakse.

(4) Paragrahvi esimene lõige sisaldab ulatuslikuma reguleerimisalaga sätte. Järgmistes lõigetes sätestatakse selle täpsustused, selgitused ja erandid.

(5) Paljude lõigetega pikkadest paragrahvidest hoidutakse, rühmitades vastavad sätted mitmeks eri paragrahviks.

28. Paragrahvi ja lõike punktid

Paragrahvis või lõikes esitatakse pikem loetelu punktidenä, mis nummerdatakse paragrahvi- või lõikesiseselt läbivalt araabia numbritega järgnevat parempoolset ümarsulgu kasutades. Iga punkti teksti alustatakse väikese tähega ja lõpetatakse kuni eelviimase punkti alguseni semikooloniga. Loetelu eelviimane punkt lõpetatakse sõnaga „või”, kui loetelus esitatakse alternatiivid, ning sõnaga „ja”, kui loetelu tingimused esinevad samaaegselt.

29. Normitehniline märkus

(1) Seaduseelnõu võib erandjuhtumil sisaldada seaduse kohaldamiseks vajaliku teabega teksti, mis pole normatiivselt siduv ja mis vormistatakse normitehnilise märkusena.

(2) Normitehniline märkus tähistatakse eelnõu pealkirja või paragrahvi või muu struktuuriosa pealkirja lõpus ülaindeksiga ja esitatakse eelnõu lõpus joonealuse selgitava tekstina.

(3) Kui seaduseelnõu ettevalmistamisel on rakendatud Euroopa Liidu õigusakti, siis esitatakse normitehnilises märkuses selle õigusakti andja(d), akti liik, number, pealkiri ja avaldamismärge. Avaldamismärge sisaldab avaldamiskoha lühendnime EÜT (Euroopa Ühenduste Teataja – ilmus kuni 31.01.2003) või ELT (Euroopa Liidu Teataja – ilmub alates 01.02.2003), seeriatähis (seadusandluse seeria – L, teabeseeria – C või lisaseeria – S; enne 1968. a ilmunud akti korral Teataja seeriatähisele ei viidata), ilmumise kuupäeva ja leheküljenumbreid. Näiteks: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/30/EÜ, millega edendatakse biokütuste ja muude taastuvkütuste kasutamist transpordisektoris (ELT L 123, 17.05.2003, lk 42–46). Normitehnilist märkust tähistav ülaindeks esitatakse sel juhul seaduseelnõu pealkirja järel. Kui Euroopa Liidu õigusakti on hiljem muudetud, kajastatakse normitehnilises märkuses ka andmed viimase muutva akti liigi, numbri ja avaldamismärke kohta. Näiteks: nõukogu direktiiv 2000/29/EÜ taimedele või taimsetele saadustele kahjulike organismide ühendusse sissetoomise ja seal levimise vastu võetavate kaitsemeetmete kohta (EÜT L 169, 10.07.2000, lk 1–112), viimati muudetud direktiiviga 2005/77/EÜ (ELT L 296, 12.11.2005, lk 17). Euroopa Ühenduse või Euroopa Aatomienergiaühenduse määrusele normitehnilises märkuses ei viidata.

30. Seaduseelnõu muud struktuuriosad

(1) Peale paragrahvide võivad seaduseelnõu struktuuriosadeks olla peatükid ning osad, samuti jaod, jaotised, alljaotised ja vahel ka preambul.

(2) Mahuka eelnõu paragrahvid koondatakse sisu järgi peatükkidesse. Peatükid nummerdatakse kogu eelnõu läbivalt araabia numbritega.

(3) Mahukad peatükid võib jaotada jagudeks, jaod jaotisteks, jaotised alljaotisteks, mis koosnevad omavahel sisult tihedalt seotud paragrahvidest. Jagude numeratsioon iga peatüki siseselt, jaotiste numeratsioon iga jao siseselt ja alljaotiste numeratsioon jaotisesiseselt algab araabia numbriga "1".

(4) Seadustike või eriti mahukate seaduste eelnõudes koondatakse peatükid süsteemselt osadesse, säilitades peatükkide kogu eelnõu läbiva numeratsiooni.

Esimesse ossa koondatakse üldised normid. Osad nummerdatakse eelnõu läbivalt rooma numbritega.

(5) Eelnõu struktuuriosad (välja arvatud preambul) pealkirjastatakse, arvestades käesoleva eeskirja punkti 26 lõikes 2 sätestatut.

31. Nõuded viitamisele. Otsene ja kaudne viide. Viidatava seaduse pealkirja tähistamine ja õigekeelsus

(1) Seaduseelnõus ei taasesitata muu seaduse ega sama eelnõu teist sätet, vaid viidatakse sellele. Kui sätte taasesitamine on eelnõu terviklikkuse tagamiseks hädavajalik, võib viitamise asemel sätte sõnasõnalise täpsusega taasesitada.

(2) Lubatud on otsesed ja kaudsed viited. Otsesed viited on viited kas sama seaduseelnõu või muu seaduse mõnele paragrahvile või muule struktuuriosale või muule konkreetsele seadusele või Euroopa Liidu konkreetsele õigusaktile või selle sättele või muule struktuuriosale. Kaudsed viited on viited kas kohaldatavale õigusharule või -instituudile või õigusakti liigile, märkimata konkreetse õigusakti täpset nimetust. Kaudne on ka viide Euroopa Liidu pädevusse kuuluvale valdkonnale, kui vastavat õigusakti otseselt ei nimetata.

(3) Otsene viide teisele seadusele või selle sättele peab sisaldama viidatava seaduse pealkirja, mis kirjutatakse väikese algustähega ja ilma jutumärkideta. Erandina võib tekstis seaduse pealkirja tähistada jutumärkides ja kirjutada suure algustähega, kui pealkiri on pikk ja muust tekstist raskesti eristatav. Viide Euroopa Liidu õigusaktile peab sisaldama viidatava õigusakti andjat või andjaid, akti liiki ja numbrit (näiteks: nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001). Lühend EÜ või EMÜ akti numbri juures näitab seda, et akti vastuvõtmine tuleneb Euroopa Ühenduse, varem Euroopa Majandusühenduse asutamislepingust (Euroopa Liidu asutamisel nimetati Euroopa Majandusühendus ümber Euroopa Ühenduseks).

(4) Otse viidates välditakse viitamist viitavale sättele ja korduvat viitamist samas paragrahvis. Üldjuhul loobutakse otsesest viidetest ka Eesti Vabariigi põhiseadusele ja Euroopa Ühenduse või Euroopa Aatomienergiaühenduse direktiivile (selles lõikes lühendatult *Euroopa Liidu direktiiv*). Põhiseadusele võib viidata selle ja Euroopa Liidu akti koostoime avamise või muu seesuguse vajaduse korral. Erandina on lubatud otsesed viited ka Euroopa Liidu direktiividele, mis kuuluvad Eestis üks-üheselt kohaldamisele ja mille sätete kordamine seaduseelnõus pole otstarbekas.

(5) Seaduseelnõus ei tehta otsesest viidet madalama õigusjõuga õigusaktile ega veel jõustumata seadusele või selle sättele. Jõustumata seadusele või selle sättele võib viidata vaid juhul, kui vastav jõustumine nähakse ette kas juba enne viitava sätte jõustumist või kavandatakse viitava ja viidatava seaduse sätte jõustumine üheaegselt.

32. Nõuded avaldamismärkele

(1) Avaldamismärge on kohustuslik seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise sättes, milles esitatakse muudetava või kehtetuks tunnistatava seaduse esimese algteksti ja viimase muudatuse avaldamismärge muutmist või kehtetuks tunnistamist sätestava seaduseelnõu lõpphääletuse päeva seisuga. Riigi Teataja seaduse kohaselt koosneb avaldamismärge ümarsulgudesse paigutatud Riigi Teataja osa lühendtähisest, ilmumisaastast, ande numbrist ja artikli numbrist.

(2) Esimest korda eelnõu tekstis Euroopa Liidu õigusaktile viitamisel tuleb käesoleva eeskirja punkti 31 lõikes 3 nimetatud andmetele lisada viidatava õigusakti pealkiri ja

esmakordse avaldamise andmed (näiteks: nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 12, 16.01.2001, lk 1–23)).

(3) Avaldamismärkel on ainult informatiivne, mitte õiguslik tähendus.

33. Seaduseelnõuga kaasnevad dokumendid

Seaduseelnõu algatamisel esitatakse see Riigikogule koos seletuskirja ja teiste vajalike lisamaterjalidega paberkandjal ja elektroonilisel kujul. Nende tekstide erinevuse korral loetakse õigeaks paberkandjal esitatud (ja algataja või tema esindaja allkirjastatud) tekst. Välislepingut käsitlev seaduseelnõu esitatakse Riigikogule koos välislepingu eesti- ja võõrkeelse koopiaga. Eestikeelse originaali puudumisel esitatakse lepingu eestikeelne tõlge, millel on tõlkija nimi.

3. jagu

Nõuded seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõule

34. Kehtiva seaduse muutmise olemus

(1) Seaduse muutmine seisneb selle sätete ümbersõnastamises tervikuna või osaliselt, teksti täiendamises uute sätetega või seniste sätete kehtetuks tunnistamises.

(2) Seaduse muutmise seaduse eelnõu algatatakse, kui kehtiva seaduse rakendamisel on ilmnenud selle üksikute sätete ebaselgus või puudulik toime või vastuolu Eesti Vabariigi põhiseadusega, muu seadusega, Euroopa Liidu õigusaktiga või Riigikogu ratifitseeritud välislepinguga. Vajadusel muuta seadust rohkem kui 1/3 kehtiva seaduse teksti ulatuses, koostatakse sama valdkonda reguleeriva uue seaduse eelnõu, milles nähakse ette ka seni kehtiva seaduse kehtetuks tunnistamine.

(3) Seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise võib ette näha kas:

1) samade õigussuhetega seotud ala reguleeriva uue seaduse eelnõu rakendussättega või

2) seaduse muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks eraldi algatatava seaduseelnõuga.

(4) Seaduseelnõus ei esitata tavaliselt sätteid, mis muudaks või tunnistaks kehtetuks juba jõustunud muutmise või kehtetuks tunnistamise seadust (selles lõikes edaspidi *muutmise seadus*). Vajaduse korral muuta seaduses varem tehtud muudatust, algatatakse üldjuhul eelnõu muudetud seaduse uuesti muutmiseks, mitte aga selle seaduse varasema muutmise seaduse muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks. Erandina võib siiski sõnastada sellise seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise järgmistel juhtudel:

1) kui tegemist on seaduse muutmist sätestava veel jõustumata seadusega. Sel juhul nähakse uue muudatuse jõustumine ette muudetava muutmise seaduse jõustumise tähtpäeval;

2) kui seaduse varasema muutmise seadus on küll jõustunud, kuid selles sätestatud norm, mis vajab taas muutmist või kehtetuks tunnistamist, pidi jõustuma alles pärast uue eelnõu samasisulise normi kavandatud jõustumist.

35. Seaduseelnõust tulenev, sama valdkonnaga seotud õigussuhteid reguleeriva seaduse muutmine või kehtetuks tunnistamine. Põhiseadusliku seaduse ja riigieelarve muutmine ning välislepingust tuleneva muudatuse vormistamine

(1) Kui seaduseelnõust tuleneb vajadus kas muuta või kehtetuks tunnistada kehtivat seadust, nähakse see ette eelnõu rakendussätetes. Eranditeks on järgmiste muudatuste vormistamine:

- 1) põhiseadusliku seaduse muudatus;
- 2) riigieelarve muudatus;
- 3) välislepingust tulenev muudatus.

(2) Kui lihtseaduse eelnõu jõustumiseks ja seadusena rakendamiseks on samuti vajalik kas põhiseadusliku seaduse või Riigikogu ratifitseeritud välislepingu muutmine või kehtetuks tunnistamine, algatakse eraldi selle põhiseadusliku seaduse või välislepingu muutmise, kehtetuks tunnistamise või denonsseerimise seaduse eelnõu. Kui lihtseaduse eelnõu jõustumiseks ja seadusena rakendamiseks on vajalik teha ka põhiseaduslikus seaduses redaktsioonilisi muudatusi (tulenevalt lihtseadusest), võib erandina lihtseaduse eelnõus sätestada põhiseadusliku seaduse muutmise sätteid. Sel juhul on lihtseaduse eelnõu vastuvõtmiseks vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust.

(3) Riigieelarve muutmiseks algatakse eraldi eelnõu vastavalt riigieelarve koostamist sätestavale seadusele.

(4) Välislepingu ratifitseerimise või denonsseerimise seaduse eelnõus ei esitata seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise sätteid, vaid need koondatakse eraldi algatatavasse seaduseelnõusse.

36. Seaduse muutmise sõnastamise põhireeglid

(1) Seaduse muutmise sättes esitatakse kogu muudetava paragrahvi või lõike uus sõnastus.

(2) Kui paragrahv või lõige jaguneb punktideks, piiratakse eelnõus muudetava punkti uue sõnastuse esitamisega.

(3) Kui muudetava paragrahvi, lõike või punkti tekst koosneb mitmest lausest ja tehtav muudatus puudutab neist ainult üht, võib seadust muutvas eelnõusättes piirduda ainult selle lause uue sõnastuse esitamisega, milles tehakse muudatusi.

(4) Kui üks ja sama muudatus tehakse mitmes paragrahvis, lõikes või punktis, ei esitata eelnõus nende sätete korduvat uut sõnastust. Sel juhul märgitakse eelnõu seadust muutvas sättes, milline sõna või väljend asendatakse vastavas käändes teise sõna või väljendiga ja loetletakse kõik muudetavad paragrahvid, lõiked või punktid. Taoline muudatus paigutatakse eelnõu sätete seas vastavalt esimese muudetava paragrahvi numbrile.

(5) Mõne sõna või väljendi asendamise korral seaduse kogu teksti ulatuses ei esitata eelnõus muudetavate sätete loetelu, vaid tuuakse muudetav sõna või väljend (lisades sellele sõnad "vastavas käändes") ära eelnõu esimese muudatussättena.

(6) Seaduse muutmise sättes võib anda ka muudetava seaduse suurema struktuuriüksuse (osa, peatüki, jao, jaotise või alljaotise) muudetud sõnastuse, arvestades sealjuures käesoleva eeskirja punkti 34 lõikes 2 sätestatut.

(7) Enne seaduse muutmise algatamist kontrollitakse ka seaduses olevate kõigi viidete ja normitehniliste märkuste ajakohasust ning vajaduse korral nähakse ette nende muutmine.

37. Seaduse muutmise seaduse eelnõu arusaadavus

(1) Kui käesoleva eeskirja punkti 36 järgi vormistatud seaduse muutmise säte pole piisavalt arusaadav, võib seda täiendada lisaselgitustega, avamaks muudatuse sisu.

(2) Käesoleva punkti lõikes 1 märgitud selgituse võib seaduse muutmise seaduse eelnõus tuua esimese sättena, millele järgnevad vastavalt käesoleva eeskirja punktile 36 vormistatud seaduse muutmise sätted.

38. Seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu pealkiri

(1) Seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu pealkirjas peab sisalduma muudetava või kehtetuks tunnistatava seaduse nimetus, millele võib vajadusel lisada ka eelnõu sisu avava teabe. Kui seaduste muutmise või kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõus nähakse ette rohkem kui kahe seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamine, näidatakse eelnõu pealkirjas muudetavate seaduste nimetuste asemel nende ühine reguleerimisvaldkond, millega kavandatakse muudatused või kehtetuks tunnistamised seonduvad.

(2) Seaduse muutmise seaduse eelnõu pealkirjas ei märgita seaduse muudetavaid struktuuriosi. Kui muudetakse või tunnistatakse kehtetuks vaid mõni paragrahv, lõige või punkt, võib vastava paragrahvi (ja lõike või punkti) numbri pealkirjas esitada.

(3) Kui seaduses tehtav muudatus seisneb üksnes seaduse täiendamises, pealkirjastatakse eelnõu seaduse täiendamise seaduse eelnõuna.

39. Seaduse muutmise seaduse eelnõu ülesehitus

(1) Seaduse muutmise seaduse eelnõus esitatakse kõik muutmise sätted muudetava seaduse sätete paiknemise järjestuses, kusjuures muudetava seaduse ühe paragrahvi muudatused koondatakse eelnõu ühte sättesse (paragrahvi või lõikesse). Seaduste muutmise või kehtetuks tunnistamise seaduste eelnõudes paragrahve ei pealkirjastata.

(2) Kui ühes seaduse muutmise seaduse eelnõus nähakse samaaegselt ette mitme kehtiva seaduse muutmise, rühmitatakse erinevate seaduste muutmise sätted eelnõu eri osadeks või peatükkideks, väikesemahulistes eelnõudes – eraldi paragrahvideks. Need struktuuriüksused võib niisuguses eelnõus jätta pealkirjastamata. Osad, peatükid või paragrahvid järjestatakse vastavalt muudetavate seaduste pealkirjade tähestikulisele järjekorrale. Kui üks muudetavatest seadustest on antud valdkonda reguleeriv üldakt, esitatakse selle muutmise sätted eelnõus esimestena.

40. Muudetava seaduse struktuuriosade numeratsiooni säilitamine

(1) Seaduse täiendamisel paragrahvide või muude struktuuriosadega ei muudeta kehtiva seaduse struktuuriosade numeratsiooni. Kehtivate samaliigiliste struktuuriosade vahele uue struktuuriosa lisamisel antakse sellele eelneva struktuuriosa number araabianumbrilise ülaindeksiga. Uue paragrahvi (või muu struktuuriosa) lisamisel ei anta sellele samas seaduses varem kehtetuks tunnistatud struktuuriosa numbrit.

(2) Seaduse esimese paragrahvi (lõike või punkti) ette uut esimest paragrahvi (lõiget või punkti) ei paigutata.

(3) Seaduse peatükile või muule struktuuriosale uue sõnastuse andmisel ei ole nõutav struktuuriosasiseselt sätete endise numeratsiooni säilitamine.

41. Seaduse muutmist sätestava eelnõu rakendussätted. Normitehnilise märkuse muutmise

(1) Eelnõuga seadusesse sisseviidavate muudatuste kohaldamist käsitlevad rakendussätted nähakse ette täiendavate rakendussätetena vahetult muudetavas seaduses.

(2) Volitusnormide muutmisel või kehtetuks tunnistamisel võib rakendussätetes näha ette tähtaja nende volitusnormide alusel antud määruste kooskõlla viimiseks eelnõust tulenevate seadusemuudatustega.

(3) Seaduse muutmisel Euroopa Liidu õigusakti või -aktide muutmise tõttu tuleb eelnõus täiendada muudetava seaduse normitehnilise märkuse sõnastust, lisades sellele Euroopa Liidu õigusakti muutva õigusakti numברי ning avaldamismärke.

4. jagu

Seaduseelnõu seletuskiri

42. Seaduseelnõu seletuskirja ülesanne

Seaduseelnõule lisatakse eelnõu algataja või tema esindaja poolt allakirjutatud seletuskiri, mille ülesanne on põhjendada seaduse vastuvõtmise vajalikkust ja eelnõu põhiseisukohti ning anda ülevaade seaduse jõustumisega kaasnevatest mõjudest. Seletuskirjale märgitakse seaduseelnõu algatamise kuupäev.

43. Seletuskirja ülesehitus

Seaduseelnõu seletuskiri jaotatakse osadeks, mis pealkirjastatakse järgmiselt:

- 1) sissejuhatus;
- 2) seaduse ülesanne;
- 3) eelnõu sisu ja võrdlev analüüs;
- 4) eelnõu terminoloogia;
- 5) eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele;
- 6) seaduse mõju;
- 7) seaduse rakendamise seotud kulutused ja seadusest oodatavad tulud;
- 8) volitusnormide ja rakendusaktide vajadus;
- 9) seaduse jõustumine;
- 10) ülevaade eelnõu koostamisele kaasatud asjaomaste institutsioonide arvamustest.

44. Seletuskirja sissejuhatus

Seletuskirja osas "Sissejuhatus" selgitatakse seaduseelnõu reguleerimisala, tuuakse eelnõu koostajate ja keeleteoimetaja nimed ja ametikohad. Sissejuhatuses märgitakse ka, milline häälteenus on Riigikogus eelnõu seadusena vastuvõtmiseks vajalik.

45. Seaduse ülesande kajastamine

Seletuskirja osas "Seaduse ülesanne" põhjendatakse seaduseelnõu algatamise vajalikkust, antakse ülevaade probleemi senisest õiguslikust regulatsioonist ja selle rakendamise praktikast ning sõnastatakse kavandatava seaduse ülesanne ja selle saavutamise õiguslikud, majanduslikud ja halduslikud abinõud, põhjendades eelnõuga kavandatud ergutus- ja sunnivahendite vajalikkust.

46. Eelnõu sisu kajastamine ja selle võrdlev analüüs

(1) Seletuskirja osas "Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs":

- 1) esitatakse seaduseelnõu ülesehitus ja selle põhjendus;

- 2) antakse ülevaade eelnõus käsitletavatest õigusinstituutidest tekstiosade kaupa;
 - 3) selgitatakse, miks on eelnõu objektiks olevaid suhteid vaja reguleerida või miks senine regulatsioon enam ei sobi;
 - 4) analüüsitakse eelnõu kooskõla Eesti Vabariigi põhiseadusega, Euroopa Liidu õigusega, välislepingutega, mis on Eesti suhtes jõustunud, ning nende välislepingute eesmärgi ja objektiga, millele Eesti Vabariik on alla kirjutanud või mille kohustuslikkuse kohta Eesti Vabariik on väljendanud oma nõusolekut, kuid mis ei ole veel Eesti Vabariigi suhtes jõustunud. Analüüs peab sisaldama viiteid nendele konkreetsetele õigusaktidele ja sätetele, millega kooskõla on kontrollitud;
 - 5) nimetatakse eelnõu väljatöötamisel aluseks ja eeskujuks võetud allikad, tutvustades eraldi valdkonna seni kehtivat regulatsiooni ja teiste riikide õigusakte, mida on eelnõu ettevalmistamisel kasutatud, ning analüüsitakse eelnõu sarnasust nimetatud õigusaktidega;
 - 6) kui eelnõule on olnud eeskujuks teiste riikide seadused, kommenteeritakse nende rakendamise kogemust.
- (2) Seaduse või selle sätete kehtetuks tunnistamise või muutmise eelnõu seletuskirjas esitatakse õigusaktide nende sätete loetelu, mis sisaldavad otsest viidet kehtetuks tunnistatavale või muudetavale seadusele või selle sätetele.
- (3) Välislepingu ratifitseerimise seaduse eelnõule lisatava seletuskirja antud osas tutvustatakse välislepingu sisu, samuti muudatusi seadustes, mida lepingu ratifitseerimine tingib.

47. Eelnõu terminoloogia tutvustamine

Seletuskirja osas "Eelnõu terminoloogia" tutvustatakse seaduseelnõu uusi termineid, mida õigusaktides pole varem kasutatud, ja võõrsõnalisi termineid ning põhjendatakse nende kasutamise vajalikkust.

48. Eelnõu Euroopa Liidu õigusele vastavuse tutvustamine

- (1) Seletuskirja osas "Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele" esitatakse eelnõu reguleerimisalaga seotud Euroopa Liidu määruste, direktiivide ja muude õigusaktide ning nende tõlgendamiseks vajaliku kohtupraktika loetelu. Kui eelnõu ülesanne on lähendada Eesti seadusi Euroopa Liidu õigusele, analüüsitakse samas eelnõu vastavust sellele. Kui eelnõus on otseselt arvestatud Euroopa Liidu mõnda direktiivi või määrust, esitatakse seletuskirjas konkreetse direktiivi või määruse number ja avaldamismärge Euroopa Ühenduste Teatajas või Euroopa Liidu Teatajas.
- (2) Kui seaduseelnõule on Eestis või välisriigis tehtud Euroopa Liidu õigusele vastavuse väljaselgitamiseks ekspertiis, lisatakse seletuskirjale ekspertiisidokument ning eksperdi nimi, ametikoht, aadress ja/või muud kontaktandmed.
- (3) Kui Euroopa Liidu õigusakt jätab liikmesriigile õiguse selle õigusakti siseriiklikuks täpsustamiseks, põhjendatakse eelnõu seletuskirjas siseriiklikult kehtestatava regulatsiooni olemust ja vajalikkust.

49. Seaduse eeldatava mõju kajastamine

(1) Seletuskirja osas "Seaduse mõju" selgitatakse seaduse vastuvõtmisest eeldatavasti tulenevaid:

- 1) demograafilisi ja sotsiaalseid tagajärgi;
- 2) mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele;

- 3) mõju majandusele, sealhulgas ettevõtlusele, tööhõivele ning inflatsioonile;
 - 4) mõju elu- ja looduskeskkonnale;
 - 4¹) mõju regionaalarengule;
 - 5) mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, sealhulgas avaliku sektori suurenemisele või selle vähenemisele ja täienduskoolituse vajadusele;
 - 6) seaduse vastuvõtmisega kaasnevaid muid otseseid või kaudseid tagajärgi.
- (2) Kui mõju analüüsimisel kasutatakse statistilisi, sotsioloogilisi või muid uurimusi või andmeid, viidatakse kasutatud andmebaasidele ja dokumentidele (või lisatakse nende koopiad).

50. Seaduse rakendamise seotud kulutuste ja oodatavate tulude käsitlemine

- (1) Seletuskirja osas "Seaduse rakendamise seotud kulutused ja seadusest oodatavad tulud" esitatakse seaduse rakendamiseks eeldatavalt vajalike otsuste ühekordsete ja iga-aastaste kulude ulatus ning nende katmise allikad, lisades vastavad rahalised arvestused ja põhjendused. Kulutuste eelarve peab olema seotud riigieelarves ettenähtud või lähiaastateks kavandatavate vahenditega.
- (2) Seletuskirja käsitletavas osas kirjeldatakse ka seaduse rakendamise eeldatavat mõju kohalike omavalitsuste eelarvetele lähiaastatel ja esitatakse muud kaudsete kulutuste prognoosid, samuti iseloomustatakse seaduse rakendamisest oodatavaid tulusid.
- (3) Kui kulutused kaetakse osaliselt või täielikult Euroopa Liidu vahenditest, märgitakse seletuskirjas Euroopa Liidu finantseeringute osakaal.

51. Volitusnormide ja rakendusaktide vajaduse käsitlemine

Seletuskirja osas "Volitusnormide ja rakendusaktide vajadus" märgitakse, miks on volitusnormi andmine vajalik ja miks pole otstarbekas küsimust seaduses endas reguleerida. Samas põhjendatakse seaduseelnõu volitusnormides ja rakendussätetes kehtestatavate tähtaegade otstarbekust ning esitatakse seaduse rakendamiseks vajalike määruste loetelu, võimalusel koos nende määruste eeldatava sisu lühiülevaatega või määruste kavanditega. Määruse kavand sisaldab akti ülesehituse ja kõige olulisemate sätete esialgse sõnastuse. Kavand esitatakse seletuskirja lisana. Kui seaduseelnõuga kavandatakse muuta seadust või tunnistada see kehtetuks, esitatakse seletuskirja käsitletavas osas loetelu ka senikehtivatest seaduse rakendusaktidest, mis vajavad samuti muutmist.

52. Seaduse jõustumise põhjendamine

Seletuskirja osas "Seaduse jõustumine" põhjendatakse eelnõu või selle sätte seadusena jõustumise tähtpäeva valikut.

53. Ülevaade eelnõu koostamisele kaasatud asjaomaste institutsioonide arvamustest

Seletuskirja osas "Ülevaade eelnõu koostamisele kaasatud asjaomaste institutsioonide arvamustest" märgitakse, kellele (millistele riigi- ja omavalitsusasutustele, ühiskondlikele organisatsioonidele, spetsialistidele jt) oli seaduseelnõu arvamuse ja ettepanekute saamiseks esitatud, ning mil määral arvamusi eelnõus arvestati. Võimalusel lisatakse seletuskirjale eksperdiarvamuste või muude dokumentide koopiad.

54. Mõnd liiki seaduseelnõu seletuskirja erisused

(1) Väikesemahulise seaduseelnõu seletuskirja liigendust võib, võrreldes käesoleva eeskirja punktis 43 tooduga, muuta või liigendamisest loobuda. Soovitav on sellelgi juhul seletuskirjas kajastada käesoleva eeskirja punktides 44-47 ja 49–52 nõutud andmeid.

(2) Kui seaduseelnõu sätestab Eesti õigusnormide ühtlustamise Euroopa Liidu õigusega, on seletuskirjas kohustuslik analüüsida eelnõu vastavust Euroopa Liidu õigusele (p 48).

(3) Seaduse muutmise või kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu seletuskirja liigendust võib muudatuste sisust ja ulatusest lähtudes muuta või liigendamisest loobuda.

3. peatükk

NÕUDED RIIGIKOGU OTSUSE, AVALDUSE, DEKLARATSIOONI JA PÖÖRDUMISE EELNÕULE

55. Otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõu pealkiri, keel ja rekvisiidid

(1) Riigikogu otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõule märgitakse selle akti liik. Eelnõule pannakse pealkiri, milles lühidalt avatakse akti sisu ning pöördumise eelnõu pealkirjas ka pöördumise adressaat. Tekstis Riigikogu otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise pealkirjale viidates kasutatakse jutumärke.

(2) Riigikogu otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõu sõnastatakse arusaadavalt ja eesti kirjakeele norme järgides.

(3) Riigikogu otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõu rekvisiidid on analoogilised seaduseelnõu rekvisiitidega, mis on loetletud käesoleva eeskirja punktis 23.

56. Nõuded Riigikogu otsuse eelnõule

(1) Riigikogu otsuse eelnõu sissejuhatuses (preambulis) märgitakse üldjuhul kas Eesti Vabariigi põhiseaduse säte või seaduse säte, mille alusel otsus tehakse.

(2) Riigikogu otsuse eelnõu otsustav osa algab sõnadega: "Riigikogu otsustab:". Otsustavas osas esitatakse otsuse sisu. Otsuse eelnõu eri sätted paigutatakse taandrealgavatesse lõikudesse. Pikema teksti puhul jagatakse otsuse sätted eelnõu läbivalt araabia numbrita tähistatud punktideks ja sätetes loetelude esitamise vajadusel parempoolse ümarsuluga tähistatud alapunktideks.

(3) Isiku nimetamise korral Riigikogu otsuse eelnõus märgitakse tema ees- ja perekonnanimi, vajadusel ka täpne ametinimetus või tiitel.

(4) Riigikogu otsuse eelnõu lõppsätetega võib ette näha Riigikogu varasemate otsuste muutmise või kehtetuks tunnistamise.

57. Nõuded Riigikogu avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõule

(1) Riigikogu avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõu teksti liigendamine struktuuriosadeks pole nõutav. Kui eelnõu mahukuse tõttu teksti siiski liigendatakse, lähtutakse käesoleva eeskirja punkti 56 lõikes 2 sätestatust.

(2) Kui avaldus, deklaratsioon või pöördumine on suunatud teistele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, lisatakse eelnõule samaaegselt selle tõlge võõrkeelde.

58. Seletuskiri Riigikogu otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõule

(1) Riigikogu otsuse, avalduse, deklaratsiooni või pöördumise eelnõule lisatakse selle vajalikkust põhjendav seletuskiri, millele kirjutab alla eelnõu esitaja või tema esindaja. Seletuskirjale märgitakse eelnõu esitamise kuupäev.

(2) Ametiisiku ametisse nimetamise otsuse eelnõule lisatavas seletuskirjas märgitakse, kelle ettepanekul otsuse eelnõu esitatakse. Seletuskirjale lisatakse ametiisiku nimetamiseks esitatud ettepaneku ära kiri, ametisse nimetamiseks nõutavad dokumendid, sealhulgas ära kiri ametisse nimetatava kandidaadi kirjalikust nõusolekust ja tema eluloo lühikokkuvõte.

(3) (kehtetu: otsus nr 258, 11. maist 2006)

4. peatükk RAKENDUSSÄTTED

59. Käesoleva eeskirja kohaldamise erisused

(1) Enne käesoleva eeskirja jõustumist kehtestatud õigusakte muutes säilitatakse nende senine vorm.

(2) Enne käesoleva eeskirja jõustumist Riigikogu menetlusse võetud eelnõude menetlemisel lähtutakse eelnõu menetlusse võtmise ajal kehtinud "Riigikogule esitatavate õigusaktide eelnõude ettevalmistamise ja vastuvõetud õigusaktidena vormistamise normitehnilistest eeskirjadest" (kinnitatud Riigikogu juhatuse 1993. aasta 22. novembri otsusega ja muudetud 1995. aasta 13. veebruari otsusega).

60. Käesoleva eeskirja jõustumine

Käesolev eeskiri jõustub 2001. aasta 12. märtsil.